

FORENINGEN NORDEN

Medlemsblad for Foreningen NORDEN Fredensborg

Nr. 84 oktober 2022

fredensborg.foreningen-norden.dk

Formandens klumme

Dronning Margrethe fik Foreningens Nordens Sprogpris 2022

Mandag den 26. september fik Dronning Margrethe Foreningen Nordens Sprogpris. Det var dronning Sonja, der overrakte den hæderfulde pris til Dronning Margrethe i Foreningen Nordens Hus i Oslo. Efterfølgende var der festmiddag.

"Et af dronningens budskaber har længe været, at yngre mennesker i Norden bør bruge skandinaviske sprog i mødet med hinanden".

Foreningen Norden uddeler hvert år sin sprogpris til en person, der har gjort noget ekstraordinært for det nordiske sprogsamfund. Dronning Margrethe taler med stolthed om de nordiske sprog, og modtager prisen for sit passionerede engagement i at bevare sprogforståelsen i Norden. I juryens begrundelse står der bl.a. "Dronning Margrethe har ved flere lejligheder støttet de nordiske sprog. Dronningen har sat sprogspørgsmålet i søgelyset og skabt opmærksomhed om et af Foreningen Nordens kernesprogsmål – nemlig at bruge skandinaviske sprog til at møde hinanden i Norden. Dette arbejde er af uvurderlig værdi."

På skandinaviske sprog er 80-90 % af ordforrådet det samme, men det er ikke kun i de tre lande, vi har mulighed for at forstå hinanden. I hele Norden kan 27 millioner mennesker tale skandinavisk, og det er grunden: På Åland taler de svensk, på Færøerne, Grønland og Island lærer eleverne dansk eller et skandinavisk sprog. I Finland har nogle svensk som modersmål, og de finsktalende elever får svensk undervisning. Vi har alle muligheder for at kunne forstå og blive forstået i hele Norden ved at bruge skandinavisk sprog. (Citat: Foreningen Norden)

Udgivet af Foreningen NORDEN

Fredensborg lokalafdeling

norden.fredensborg@gmail.com

cvr 32709745

Redaktion: Bestyrelsen

Ansvarshavende redaktør:

Lisa Juhler

Oplag: 125 eksemplarer

Forsidefoto: Sletten Koret og

Envisorna med Lis Abildtrup i front
i Torpen Kapel. Fotograf: Lisa Juhler

Foreningen Nordens bestyrelse:

Lisa Juhler, Kirkeskov alle 9, st, lejl.3

3050 Humlebæk ☎ 2251 0829

Jan Hellen, Bygvænget 826

2980 Kokkedal ☎ 4016 5105

Ina Laursen, Baunebjergvej 15 C

3050 Humlebæk ☎ 40346335

Bjørn Sandberg, Hvedevænget 48,

2980 Kokkedal ☎ 6130 2980

Kontingent:

Personligt medlemsskab: 305 kr.

Husstandsmedlemsskab: 400 kr.

Pensionist: 205 kr.

Pensionistpar: 250 kr.

Foreningens konto: Danske Bank

reg 1551 kontonummer 717110

Dronning Margrethe taler ved
pris-overrækkelsen

Skandinavisk förstås

Lidt syd om Nordpolen ligger Norden,
et ganske velanset sted på jorden.
Her snakker man gärna lenge og mye
om gamla dagar, men också om nye:
Hvis vi ikke skapaar et sunnt miljø
vill våre skoge og hav snart dø!
Et ord er en handling om ordet får styrke
men ordet bliver arbejdsløst utan et yrke.
Därför må alla i Norden veta:
Det gjeller for oss om å samarbeita
om bättre miljø for folk og för djur,
om levande hav og naturlig natur
där fåglar kan flyve og udklække unger
og barna kan andas med pletfria lunger,
där snøa er hvit og grönska er grønt
og regnet kristallklart og vann smager skönt.
Så la os nå verka tilsammans i Norden
og bli ett exempel för hela Jorden!

Benny Andersen

Kommende arrangementer

10. Oktober kl. 19.00 på Nordisk Lejrskole ”Nye perspektiver for det nordiske samarbejde”

Foredrag af Lars Barfoed og underholdning af Anders Ahnfelt-Rønne på Nordisk Lejrskole i Hillerød

Landsformand Lars Barfoed, for Foreningen NORDEN vil komme med et oplæg om nordisk samarbejde i fremtiden. Kom og få større viden om, hvor de nordiske lande står, både nu og i fremtiden. Det vil være aktuelt og vi bliver alle lidt klogere.

Pianist, skuespiller og tidligere teaterleder Anders Ahnfelt-Rønne bidrager med et nordisk indblik, ind i den nordiske kultur og sprog.

Efter Lars Barfoeds indlæg vil der være en kort pause. Derefter vil Anders A.R. underholde os med nordiske musik og digte/tekster, i en lille times tid, under titlen ”Hele verden vil åbne seg” citat fra et digt af den norske forfatter Inger Hagerup.

Bestyrelserne i lokalafdelingerne i Nordsjællandskredsen, inviterer NORDENs medlemmer til en rigtig dejlig NORDEN-aften på Den nordiske Lejrskole i Hillerød, Lejrscolevej 4. Det er helt gratis, og Hillerød er jo lige midt imellem os.

Vi håber, at se rigtigt mange denne aften, og af hensyn til opstilling i salen, vil vi gerne vide hvor mange, som kommer fra de enkelte lokalforeninger – så meld jer til senest søndag den 2. oktober til Lisa Juhler på tlf. 22510829 eller på mail lisajuhler@gmail.com.

Vi håber at se rigtigt mange af vore medlemmer

Mandag den 14. November kl. 19.00 på Humlebæk Bibliotek Skumringstid i Norden

Årets tema er Natur i Norden og årets tekst er fra Patrik Svenssons „Åleevangeliet“ fra 2019.

Vi indleder aftenen med oplæsning af årets tekst, som Bent Skov Larsen står for. Efter et musikalsk indslag af Musikskolen fortsætter aftenen med et foredrag af forfatter og miljøjournalist Kjeld Hansen. Foredraget tager udgangspunkt i

forfatterens bog Det Store Svigt, der handler om hundrede års naturfredning i Danmark ”Er vi ikke blandt de rigeste nationer på kloden, og har vi ikke verdens bedste naturfredningslov? Hvordan gik det så til, at det yndige land alligevel endte med en natur, der er blandt de ringeste i Europa?” I 2017, 100-året for den første naturfredningslov, stillede Kjeld Hansen skarpt på naturfredningens stærke og svage sider.

Der vil som sædvanligt være kaffe og kage i skumringscafeen, ligesom øl, vin og vand vil kunne købes Skumringstid arrangeres i samarbejde med Humlebæk Bibliotek. Billetter a 40 kr. kan købes på bibliotekets hjemmeside www.fredensborgbibliotekerne/arrangementer.

Arrangementet er støttet af Fredensborg Kommunes Kulturpulje.

Onsdag den 7. December kl. 19.00

Julen 2021

Jul i Norden

Vi afholder vores traditionelle julearrangement med julebuffet, bankospil og musikalsk underholdning og fællessang.

Deltagerpris 150 kr. Tilmelding til Lisa Juhler på tlf. 22510829 eller på mail lisajuhler@gmail.com senest den 1. December.

En tur på slottet

Søndag den 31. Juli var vi en gruppe fra foreningen, der blev vist rundt på Fredensborg Slot og i den private slotshave.

Der var mange omvisninger den dag, som var den sidste dag i denne sæson, hvor der var åbent for offentligheden. Vi startede turen med en omvisning på slottet. Her så og hørte vi om de forskellige lokaler, modtagelsesværelser såvel som private.

Foran slottet

Rosenhaven

Ved Prins Henriks skulptur

Efter omvisningen gik turen til haven og parken, hvor en ny guide ventede på os. Her kunne vi se og høre om det arbejde, der har været med at renovere anlæg og statuer. Vi så den reserverede have og Marmorhaven. På den lille ø, hvor der nu er en rosenhave, var der på Frederik den Femtes tid en mindre toetages bygning med et Menageri. I Menageriet var mange eksotiske fugle, men også nogle ulve og bjørne. Efter sigende skulle Frederik den Femte have moret sig med at kikke på dyrene og se dyrepassererne træne dyrene. Haven rummer også et stort gammelt ægte tulipantræ, der er Nordeuropas eneste af slagsen.

Vi sluttede omvisningen af i Orangeriet. /LIJ

Legehuset

Blomst på tulipantræet

Udkig til barokhaven

Udvandrerne i Humle Bio

Søndag den 14. August havde vi inviteret medlemmerne i biografen til halv pris for at se den nye filmversion af Vilhelm Mobergs Udvandrerne.

Det blev en fin oplevelse, hvor vi så begivenhederne med Kristinas øjne. Vi følger Karls Oscar og Kristina fra Sverige, hvor høsten er brændt og de står uden muligheder for overlevelse. Vi følger dem på den barske tur over Atlanten og videre mod vest.

Her fortsætter det hårde arbejde med skovrydning og markarbejde. Kvinder på den tid havde særligt hårde betingelser med de konstante børnefødsler. Sådan er det også for Kristina, men landet giver også nye muligheder og nye indsigter. Med tiden må Christina revidere sin opfattelse af mangt og meget.

Det er absolut en seværdig og god film. / LIJ

Besøg fra Håbo

I weekenden 19. til 21. august havde vi besøg fra vores svenske venskabskommune.

Koret Envisorna kom for at afholde koncert sammen med Sletten Koret i Torpen Kapel om lørdagen, Koret boede på Fredensborg Vandrerhjem og lokalforeningen havde inviteret dem på middag i Madkollektivet i Slotsgade. Vi havde en vældig hyggelig aften med god mad. Efterfølgende var vi nogle stykker, der stak hovedet sammen for at drøfte fremtidigt venskabsbysamarbejde.

Middag i Madkollektivet

Sammenkomst på biblioteket

Lørdag var Envisorna på Louisiana Kunstmuseum, hvor de også spiste frokost. Derefter gik turen til Torpen Kapel for at mødes med Sletten Koret og øve sig før koncerten.

Det blev en fin koncert med mange dejlige sange om bl.a. venskab og sommer. Envisorna og Sletten Koret sluttede eftermiddagen af med den smukke „Idas Sommarvisa“ (jag gör så att blommorna blommar) fra Astrid Lindgrens historier om Emil fra Lønneberg.

Efter koncerten var der et let traktement for medlemmerne af de to kor på Humlebæk Bibliotek. Her gik snakken livligt. Med Envisornas besøg fik vi en munter fejring af 300 året for afslutningen af Den store nordiske krig og venskaber i Norden.

Envisorna

Koret blev dannet i 1978 og består af 40 medlemmer. Koret har sopraner, alter, tenorer og basser og er i alle årene ledet af Ingegärd Petersen. Koret har base i Magdalenakyrkan i Bålsta og synger alt fra viser til musicals og operetter. Koret afholder sommer- og julekoncerter og synger sædvanligvis også ved bålet på Valborgs Aften. I løbet af året synger koret også et par gange i kirken som tak for at kunne øve i kirkens lokaler.

Envisorna i Torpen Kapel

Valborgs Aften fejres i Sverige aftenen før den 1. maj – altså den 30. april. Navnet henviser til den engelske nonne Sankt Walpurga, som var på mission i Frankerriget og døde i 799. Walpurga var en engelsk prinsesse, der som 11-årig blev sendt til nonnerne i Wimborne Abbey og her tilbragte hun de næste 26 år af sit liv, hvor hun bl.a. underviste nonnerne i både historie, teologi, latin og skrivekunst. Efterfølgende rejste hun med sine brødre, de to missionærer og senere helgener Williblad og Winiblad, til det nuværende Baden-Württemberg. Her hjalp de deres morbror, Sankt Bonifatius med at kristne de tyske hedninge.

På grund af sin gode uddannelse i klostret var det således Valborg, der nedskrev broderen Winiblads liv og pilgrimsrejser, og hun kaldes den dag i dag for både Englands og Tysklands første kvindelige forfatter. Hun blev helgenkåret den 1. maj 890.

Valborgs Aften ligger på samme tid som en gammel keltisk forårsfest og fejres i dag på samme måde som Sankt Hans Aften med bål, sang og fest.

Indtryk fra en tur til Svalbard

Øgruppen Svalbard ligger langt nord for Polarcirklen i Nordishavet mellem det allernordligste af fastlands-Norge og den nordligste del af Grønland. Svalbards hovedstad, Longyearbyen, ligger kun 1300 km. fra Nordpolen. Siden 1600-tallet har mennesker fra mange lande drevet forskellig former for virksomhed på Svalbard.

Ved Versailles-forhandlingerne efter 1. verdenskrig blev der opnået enighed om en Svalbardtraktat, som blev underskrevet den 9. februar 1920. Traktaten slår fast, at Svalbard er en del af Norge, men med nogle grænser for norsk suverænitet udøvelse af hensyn til borgere og virksomheder fra andre lande.

Svalbard har ca. 2.700 indbyggere af mange nationaliteter. Der er flest nordmænd. Men overraskende for mig var det, at thailændere er den næst største nationalitet.

Jeg har længe haft lyst til at besøge Svalbard og medio august 2022 kom jeg der op. Temperaturen lå på 4-7 grader i Longyearbyen og der var stadig midnatssol.

Byen er beskyttet mod sneskred af en lang række hegn i fjeldsiderne på begge sider af byen.

Hvis man vil vide noget om Svalbards historie og udvikling, skal man besøge Svalbard Museum i Longyearbyen. Det er et meget spændende museum. Byen har også et universitet med forskere og studerende fra mange steder i verden.

Der er en gågade med en del forretninger og restauranter. Svalbard er toldfrit område. Norge har jo Vinmonopolet, hvor man køber vin og spiritus. I Longyearbyen hedder det selvfølgelig Nordpolet.

I permafrosten på Svalbard ligger verdens største sikkerhedslager af frø af spiselige arter af planter, så de kan bevares for fremtiden og bidrage til at beskytte jordens mangfoldighed, hovedsageligt landbrugsplanter, fra globale katastrofer. Svalbard internationale frøbank blev åbnet af den norske regering i februar 2008. Frøbanken er placeret lige udenfor Longyearbyen. Langt inde i fjeldet (125 m) skal der opbevares op til 4-5 millioner forskellige frøtyper fra over 100 lande. Hallerne hvor frøene opbevares er nedkølet til minus 18 grader Celsius. På billedet ses indgangen til frøhvælvet.

Man må ikke gå udenfor Longyearbyen uden følge af en bevæbnet person på grund af risiko for isbjørn. Grænsen for hvorfra man skal have bevæbnet følge, er markeret med et særligt skilt med isbjørn på. Levende isbjørn så vi ikke.

Til gengæld så vi rensdyr og ikke mindst mange hvaler.

Svalbard har en gold natur. Der er ikke mange blomster og heller ikke meget græs. Derfor går rensdyrene som regel alene for at kunne finde føde. På billedet ses et rensdyr, der har bevæget sig helt ind i Longyearbyen.

En af dagene var vi ude at sejle med en elektrisk katamaran på vej ind i en fjord lidt nord for Longyearbyen. Pludselig observerede vi hvaler og båden standsede. Der viste sig at være utroligt mange hvaler. Nærmest et festfyrværkeri med den karakteristiske vandsøjle fra det kæmpe dyr, hvorefter hvalen dukkede op over vandfladen med sin store ryg. Vi så både Finnhval, som den på billedet, Vågehval og Hvidhval.

Sejlturen bragte os ind til en stor gletsjer. På grund af klimaforandringerne stiger gennemsnitstemperaturen i de arktiske egne, som bl.a. Svalbard, ca. 4 gange hurtigere end i Danmark og resten af Europa. Det medfører, at gletsjerne smelter, og om sommeren kan forskerne se fra uge til uge, at gletsjerne bliver mindre.

Siden 1899 har der været kulminedrift på Svalbard. Både Nederlandene, Rusland og Norge har haft adskillige kulminer. Langt de fleste miner er i dag nedlagt, men der er et par tilbage. På billedet ses den eneste tilbageværende aktive norske kulmine. Der eksporteres ikke længere kul fra Svalbard. Så den kul der brydes i minen, bliver brugt til energiforsyningen på Svalbard. I lyset af de voldsomme konsekvenser af klimaforandringerne, er det et paradoks, at Svalbard stadig har en energiforsyning baseret på kul. De er dog begyndt på omstilling til vedvarende energikilder.

Udflugt til Nordatlantens Brygge

Nordatlantens Brygge ligger lige over for Nyhavn og en gang- og cykelbro forbinder Nyhavn med Den grønlandske Plads. Det gamle pakhus, der tidligere var centrum for handelen med varer fra de nordatlantiske øer, Island, Færøerne og Grønland, huser nu foruden Nordatlantens Brygges kultur- og konferenceaktiviteter bl.a. også Grønlands, Færøernes og Island officielle repræsentationer, virksomheder og organisationer med relationer til Nordatlanten og Norden.

Den 30. august havde Lokalfdelingen arrangeret en tur til Bryggen for at se husets udstillinger.

Lisbet Sekkelsten foran pakhuset

I stueetagen var en meget fabulerende udstilling kaldet Mutationer. Den islandske kunstner Barbara I Gongini og hendes søn Hauge I

Gongini Djernis stod for henholdvis fantasifulde sorte klædningsstykker af stof, garn, pels og læder og videoinstallationer med muterende skikkelser og former.

På 1. salen så vi den islandske kunstner Sigurjon Olafssons skulpturer i træ. Udstillingen hedder Digte i træ og rummede mange smukke og særprægede skulpturer. Sigurjon (1908-82) fik sin uddannelse på Kunstakademiet, men rejste tilbage til Island i 1945. Her fik han stor betydning for udviklingen af den islandske modernisme.

Pakhuset har flere etager og rummer som tidligere nævnt også officielle repræsentationer. På hver etage er der en lille udstilling med og om nogle af de mange varer såsom tran, tørfisk, saltede sild, skind, pelsværk og uldvarer, der blev handlet fra pakhuset.

Mutationer

Digte i træ

Video Mutationer

Efter besøget i pakhuset tog vi til Nyhavn og fandt et sted at spise udenfor i det fine vejr. Vi fik en lækker frokost i historiske omgivelser.

Sælskindestaske

Lisbet, Bjørn og Jan

Ina, Hanne og Edith